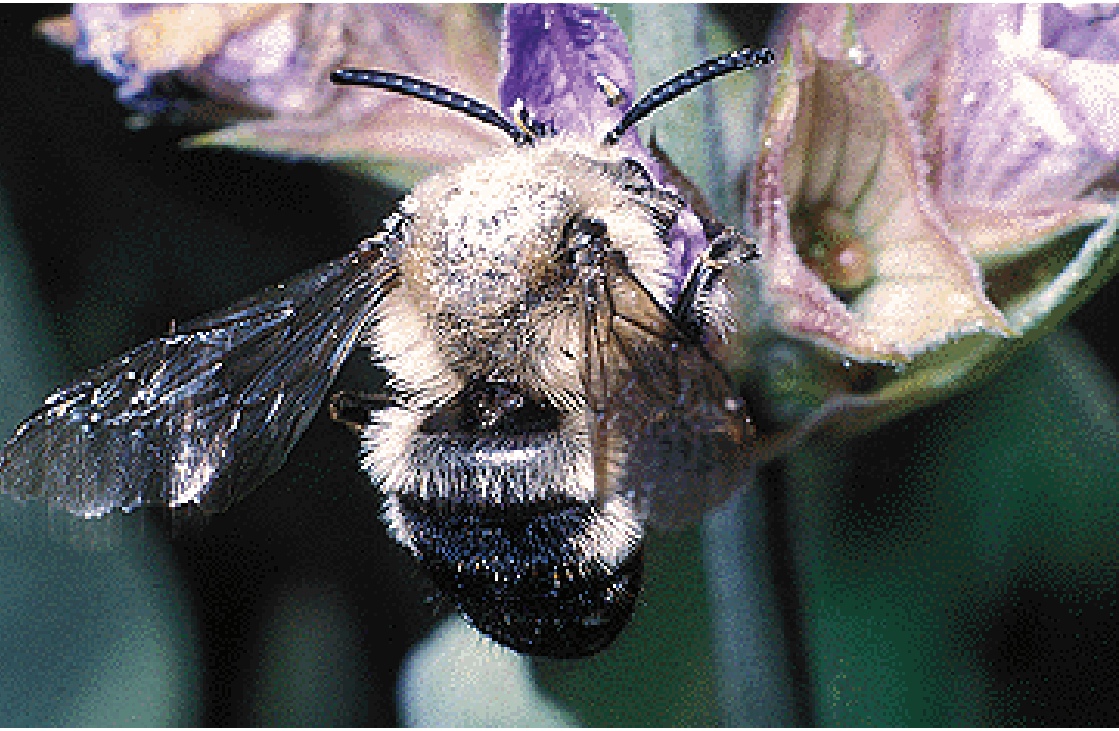

BLAADJE 12-4

KNNV vereniging voor veldbiologie

Denkt u aan de contributie!!!

Jaar van de Bij 2012

32e jaargang

kwartaalblad KNNV AMSTERDAM

Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging
Afdeling Amsterdam

BESTUUR

Voorzitter
Finette van der Heide, Baroniestraat 9
1079 PB Amsterdam, tel. 020-3316485,
mobiel e-mail:voorzitter@amsterdam.knnv.nl

Secretaris
Lida den Ouden, Vierlingsbeeklaan 64
1187 AV Amstelveen, tel. 020-6412761
e-mail: secretaris@amsterdam.knnv.nl

Penningmeester
Jacques Kijl, Esplanade de Meer 263
1098 WK Amsterdam, tel. 06-22191483
e-mail: penningmeester@amsterdam.knnv.nl

Contactpersoon lezingen en excursie-commissie
Vacant

Natuurbeschermingssecretaris
Jan Timmer, Entrepotdok 32b
1018AD Amsterdam. Tel . 020-6274332
e-mail: jan.timmer@oriolus.nl

WEBMASTER

Geert Timmermans, Pasteurstraat 17
1097 ER Amsterdam, tel.020-6630237
e-mail: webmaster@amsterdam.knnv.nl

LIDMAATSCHAP
Ledenadministratie en Nieuwsbrief
Paul van Deursen
Wittenburgerkade 74
1018LK Amsterdam tel. 020-6855047
mobiel 06-23165799
e-mail:
ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl
Contributies:
leden: € 32,50; huisgenootleden: €12,50
jeugdleden: € 17,50
(per jaar; inclusief abonnement 'Natura')
Aanmelding nieuwe leden:
door het opsturen van de bon achterin "BLAADJE" of via de website
Opzegging Lidmaatschap:
vóór 01-11-2012 schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministratie KNNV A'dam
Financiën
ING BANK 350 60 96, t.n.v. KNNV-Amsterdam

website: www.knnv.nl/amsterdam

REDACTIE BLAADJE

Tobias Woldendorp, Roetersstraat 8 II,
1018 WC Amsterdam, tel. 627 84 85
Rob van Dijk Eerste Lindendwarsstraat 20
1015 LG Amsterdam, tel. 020 6816546
Kopijadres tekst: t_woldendorp@kpnplanet.nl
Kopijadres afbeeldingen: info@dijkenco.nl

Teksten over lezingen, excursies en minicursussen tot nader order inleveren bij Lida de Ouden, uiterlijk 14 dagen voor sluitingstijd van Blaadje

Sluitingsdatum:
Blaadje 1: 15 januari 2013
Blaadje 2: 15 april 2013
Blaadje 3: 1 juli 2013
Blaadje 4: 15 oktober 2013

WERKGROEPEN

Coördinatoren voor de werkgroepen
Chris van Haagen cglmvh@hotmail.com
Tel.020-6374927 06-42698392
Wim Nierop WNierop@chello.nl
Tel. 020-6931297 06-24743830

Plantenwerkgroep
Peter Wetzels, tel. 020-69 28 352
Paddenstoelenwerkgroep
Christiane Baethcke, tel. 06-13580780
Insectenwerkgroep
Badda Beijne-Nierop tel. 020 69 31 297
Werkgroep Vissen, Amfibieën & reptielen
Geert Timmermans, tel. 020 6630237

UITKNIPPEN ✂✂✂

LEDENKAART
KNNV – AMSTERDAM 2012

Lidmaatschapsnummer::_____
*zie adressticker
Naam:_____

Woonplaats:_____

Inhoud

Uit het bestuur	4
Redactioneel	6
Op bezoek bij Van Lennep	7
Toespraak Hein Koningen bij het afscheid van Lucy Freese-Woudenberg, zaterdag 28 juli 2012	10
Een herinnering aan Lucy Freese	13
Excursie binnenstad Utrecht, 11 augustus 2012 (7 deelnemers) met Hans Schut en Nora van der Meijden.	14
Van de ledenadministratie	15
Op reis naar de praktische flora van Texel	17
Herfstexcursie 1 september 2012	20
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 4e kwartaal 2012 en 1e kwartaal 2013	25

Kaft: Bruine Rouwbij www.wildebijen.nl Foto: DR. Andrej Gogala

Uit het bestuur

Het grote nieuws in dit Blaadje is de verhuizing in november. De Nieuwe Ooster verhuist naar een nieuw kantoor voor al het personeel aan de Rozenburglaan (rechts om de hoek als je tegenover de hoofdingang staat). Het is een modern, strak en klimaatneutraal gebouw.
We hielden ons hart een beetje vast, we waren er niet zeker van of de directeur en het managementteam van De Nieuwe Ooster ons wel vonden passen in hun nieuwe gebouw. Maar op 17-10 kregen we goed nieuws van directeur Marie Louise Meuris: we mogen mee verhuizen en hoeven zelfs niet te betalen voor het gebruik van de kantine. Aanvankelijk zouden we de kosten van gas en licht vergoeden. Omdat deze, door alle technische hoogstandjes waarmee het gebouw is uitgerust, niet zo hoog zijn, is besloten dat achterwege te laten; het zou veel administratieve rompslomp met zich mee brengen. Over een jaar wordt een en ander geëvalueerd en tussentijds zullen we de gang van zaken ook nog een keer met Bert Hilhorst, de beheerder, bespreken.
De kantine is, net als nu, een grote ruimte die door een verplaatsbaar tussenschot in tweeën gedeeld kan worden. Ze ligt onder het gebouw, je moet wel een (buiten) trap af om er te komen. Onze kasten komen uit het zicht, achter een schot in de algemene ruimte.
Er is een grote parkeerplaats achter, dus er kan op het terrein geparkeerd worden. Wel moeten we weer strikte tijden hanteren, want er moet een hek geopend worden voor je de parkeerplaats op kunt. Het ligt iets verder van de OV haltes, bus 41 (halte Zaaiersweg) komt er het dichtste bij. Met tram 9 of bus 322, halte Brinkstraat, moet je een klein kwartier lopen en met bus 41, halte Maxwellstraat, idem dito.
Gebouw en parkeerterrein liggen aan, maar niet op de begraafplaats. Je hoeft de begraafplaats dus niet te betreden om bij de kantine te komen. Er is echter toch een memento mori: het gebouw wordt gedeeld met een uitvaartonderneming, Myosotis, die ook ’s avonds geopend is.
De verhuizing is 17 november, maar onze kasten worden eerder verhuisd. We gaan op 5 en eventueel 6 november inpakken en op 8 en vooral 9 november pakken we weer uit. In de maand november en in de maand december houden we geen lezingen of werkgroepavonden in De Nieuwe Ooster, omdat de medewerkers nog in alle rust willen wennen aan het nieuwe gebouw en de kinderziekten eruit willen halen. **De lezing over vismigratie en visonderzoek van 17 november is verplaatst naar de Sporthal aan de Polderweg en de lezing over uilen van 15 december door Bert Jan Bol is uitgesteld.** Op 12 januari is dan de

eerste lezing in het nieuwe gebouw, over vissen in Noord-Holland, zie het lezingenprogramma, deze keer samengesteld door Geert Timmermans. We hopen dat u net zo blij bent als wij met het nieuwe onderkomen en dat we er snel zullen wennen.
Mocht ik u niet zien bij de verhuizing dan wens ik u een heel prettige winter toe en een gelukkig 2013. Geniet van onze excursies en vanaf januari van de lezingen en werkgroepavonden in een nieuwe omgeving.
Namens het bestuur

Finette van der Heide

Het nieuwe onderkomen Foto Finette van der Heide

Redactioneel

Wanneer u dit leest hebben we de eerste nachtvorst al weer achter de rug en is de wintertijd ook al weer ingegaan. Gelukkig zijn er dan altijd die uitgebreide excursieverslagen van de vaste kring van KNNV-ers, die voor enige warmte zorgen. Dat is zeker dit nummer het geval omdat er nog bespiegelingen uit zomers Texel zijn opgenomen van Frans van der Feen. Hans Schut neemt ons aan de hand mee door het middeleeuwse centrum van Utrecht. Hij beschrijft de rondgang zo minutieus, dat je bij lezing bijna op straat loopt en je daarna bijna verward merkt dat je gewoon in je luie stoel zit. De vogel-en landschapsexcursie, die ik zelf heb mogen leiden is niet uitvoerig aan het papier toevertrouwd. Op zaterdag 6 oktober doemde welgeteld een persoon uit de nevel op en Ella en ik besloten tegen vijf over tien toch te gaan fietsen en later ook te voet de Diemer Vijfhoek te doorkruisen. Ondanks een permanente regensluier was het een geslaagde ochtend. Een ochtend waarop we geen ijsvogel gezien hebben. Ook de cetti's zanger liet zich in het uitmuntende biotoop niet horen. En de zeearend, die Ella bij vorige gelegenheid op een tak van een boom op het eiland in het IJmeer zag worstelen met de zwaartekracht, hebben we niet gezien. De krooneenden, die nog wel eens in de inham in de luwte van het wandelpad op de dijk naar Muiden, dobberen waren nu ook elders.
Tenslotte: in dit nummer herdenken enkele KNNV-ers mevrouw Freese-Woudenberg, die aan de wieg blijkt te hebben gestaan van Blaadje.

Tobias Woldendorp

Op bezoek bij Van Lennep

Troffen we in 2010 op de wandeling naar de binnenduinen ruim veertig soorten paddenstoelen, dit jaar hadden we een schrale oogst en dat had Peter Heijtel tot zijn teleurstelling al geconstateerd toen hij donderdag voorafgaand aan de excursie het gebied verkende.
Maar het was wel mooi weer, zaterdag 29 september, toen we met hem op weg gingen naar enkele buitenplaatsen in Kennemerland. De tocht begon met een verrassing: toen we net uit de bus gestapt waren konden we aansluiten bij een rondleiding, die gids Nico Buiten ging doen op landgoed Huize Manpad. Dit landgoed is alleen onder begeleiding toegankelijk. Tot 1941 werd de buitenplaats bewoond door leden van de familie Van Lennep, die een groot deel van het duingebied in bezit had, ook Leyduin.
De gids vertelde ons wat details over het huis, o.a. dat men er later een kelder bij had gemaakt, gewoon door het hele gebouw op te vijzelen, dat het later was uitgebreid toen één van de Van Lenneps wilde trouwen en zijn aanstaande bruid het huis te klein vond. We konden dit nog zien aan een hoger gelegen dakgoot. Overigens kon je zo'n huis vroeger gewoon uit een catalogus uitzoeken. Dat hoefde niet eerst door een architect ontworpen te worden. Op het dak is een zwarte vlag zichtbaar, bevestigd aan een windwijzer. Binnen kon men de windrichting aflezen en dat was belangrijk voor het eventueel vangen van de te consumeren zangvogels op de Vinkenbaan.

In 2016 ligt Smous hier al 150 jaar
We wandelden langs een hoeveelheid cyclaampjes en langs een hondengraf. Hier liggen Smous, Frot en Trot begraven. Ook Jacob van Lennep zelf heeft zijn laatste rustplaats op het terrein gekregen. Samen met zijn vrouw ligt hij in een loden kist in de ijskelder.
Via een gietijzeren hek betraden we de boomgaard, omgeven door de langste slangenmuur van West-Europa en begroeid met oude fruitrassen in een specifieke leivorm, zoals 'Manpads glorie'.
Er staat een kas met een meer dan 100 jaar oude tafeldruivenrank (Frankenthaler) en een grote bessenkooi, waarin ondermeer aalbessen, Japanse wijnbes en aardbeien staan. De vogels kunnen er zo mooi niet bij!

Bacchus en Ariadne
Verder lopend troffen we hier een reuzenzwam en verderop zwavelzwammen en honingzwammen tegen een boom. Ook zagen we botercollybia en een groot op-

Langste slangenmuur van West-Europa met leifruit Foto Loes van der Feen

De theekoepel aan de vijver van huize Manpad Foto Loes van der Feen

pervalk aan Japans hoefblad. Aan de achterkant, bij de Leidse vaart passeerden we de wildbaan met een zichtas vanuit het huis richting de duinen.
Peter wist te vertellen dat levensmiddelen voor de bewoners 's morgens voor 4 uur per boot werden aangevoerd, zodat de edelen rustig konden uitslapen. Bij het theehuis zagen we een ronde vijver, waar de boot kon keren. In de tuin staan de beelden van Bacchus en Ariadne elkaar smachtend aan te kijken. Wisseling van bewoners zorgde er ook voor dat de ooit in Franse landschapsstijl ontworpen tuin werd omgevormd in de Engelse stijl.
Via het voormalige pinetum verlieten we langs het huis waar de tuinman en een reclamebureau samen wonen de buitenplaats om via het Manpad in westelijke richting te wandelen. Deze weg is een voormalig kerkepad dat tussen de tuinderijen doorliep, oorspronkelijk niet breder dan twee man. Erlangs bloeien herfstcrocussen en springbalsemien. Op een bankje op een oude duinvlakte De Kakelye konden we eindelijk de koffie uit onze thermoskannen aanspreken.
Peter vertelde ook over Duinmeijers, lieden die vroeger een stuk duin met konijnen (ooit ingevoerd vanuit Sardinië en Portugal) beheerden, zodat men die daar kon schieten.

Van Lennep bestreed cholera en tyfus
Vervolgens wandelden we langs Huize Leyduin, waar net een damhert achter de rododendrons wegschoot. Hier woonde destijds Jacob van Lennep. Deze jonkheer heeft o.a. de aanleg van drinkwatervoorzieningen vanuit de duinen voor de stad Amsterdam op zijn naam staan, een hele verbetering, want voorheen dronken de stadsbewoners zwaar vervuild water uit grachten en sloten, wat regelmatig epidemieën van cholera en tyfus tot gevolg had.
In het gebied staan verschillende fraaie bomen, zoals een heel wonderlijk gegroeide vleugelnoot, een tamme kastanje, een zwepenboom en een ginkgo. We passeerden het tweelinghuis, waar twee zusters van Van Lennep woonden, freules. Ook mochten we een kijkje nemen op de collectieve moestuinderij, die hier nog is overgebleven.
De ruïne van de Belvedère werd bewonderd en de cascade, speelbeek van de adel. Hier troffen we nog parelammaniet en ridderzwam. Langs de waterleiding'-fabriek', waar ozon aan het water wordt toegevoegd. Er vliegen koolwitjes en een bont zandoogje. Tot besluit liepen we nog een kleine ronde in de Waterleidingduinen en eindigden ons herfstavontuur bij het bezoekerscentrum De Oranjekom.
We danken Peter voor de rondleiding!

Frans van der Feen

Toespraak Hein Koningen bij het afscheid van Lucy Freese-Woudenberg, zaterdag 28 juli 2012

Geachte heer Freese, familie, vrienden, dames en heren,

Op aanraden van Piet Brander, destijds fameus boswachter in het Amsterdamse Bos werd Lucy in1971 lid van onze vereniging, de KNNV afdeling Amsterdam. Dat staat voor Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging. Natuurhistorie, een woord uit een nabij verleden. Daarom voegen we er tegenwoordig Vereniging voor Veldbiologie aan toe.
Toch past dat woord natuurhistorie heel goed bij Lucy, het staat voor een zeer brede invulling van het begrip biologie. En breed georiënteerd zijn was kenmerkend voor Lucy.
Zo werd ze al kort na haar toetreden als lid, eveneens lid, in 1972, van de Mossenwerkgroep van onze afdeling. U weet mossen behoren tot de kleinste leden van het plantenrijk. En in het kleine, in fijne dingen was Lucy sterk geïnteresseerd, het trok haar zeer aan. Dan vooral kwam het aan op goed en precies kijken, scherp waarnemen en interpreteren – in het veld met de loep, binnenhuis op de bijeenkomsten van de mossenwerkgroep ook met de studiemicroscoop.
Het lag dus zeer voor de hand dat ze tevens lid werd van onze Plantenwerkgroep. Hetgeen geschiedde.
Het was Koos Landwehr -befaamd heemparkman en tekenaar van mossen, wilde orchideeën en grassen- die in die tijd een beroep deed op deze plantenwerkgroep. Landwehr was bezig om een plan voor te bereiden om de oeverlanden van de Amstelveense en Kleine Poel met hun fraaie en bijzondere moerasflora op een verantwoorde wijze toegankelijk te maken voor het grote publiek. Voor zijn plan was een deskundige, professionele botanische inventarisatie van de westelijke oeverlanden nodig. Liefst bovendien voorzien van aanbevelingen voor het toekomstige beheer. Het alles in de vorm van een officieel rapport.
“Wilde de plantenwerkgroep dat niet op zich nemen?” was Landwehrs vraag. “En of ze dat wilde!” was het antwoord. Vervolgens werd onmiddellijk aan de pittige klus begonnen.
Eén van de leden van de plantenwerkgroep was dus Lucy. Nog zie ik haar, op de haar bescheiden en ingetogen wijze, het kantoorgebouw van de Amstelveense plantsoenendienst binnenkomen, op weg naar Landwehr. Zij overlegde namens de werkgroep met hem over de beste aanpak, werkwijzen en aandachtsvelden.
Het eindresultaat van deze onderneming, het belangrijke KNNV-rapport ‘Inventa-

risatie Amstelveense en Kleine Poel' werd de botanische, biologische en landschappelijke onderbouwing voor de door Landwehr geschreven nota waarmee in 1974 bij het toenmalige Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk een grote financiële subsidie werd verkregen om dit plan tot uitvoering te kunnen brengen. Najaar 1975 kon worden begonnen met dit omvangrijke project.

De KNNV-werkgroepen –behalve de planten- waren ook de mossen-, paddestoelen- en vogelwerkgroep bij het project betrokken geraakt- kregen zitting in de inmiddels ingestelde Begeleidingsgroep voor het gebied. Na hun eerste werk bleven zij voor het Poelgebied actief, nu al vele jaren lang.
In dit alles was Lucy altijd weer één van de trouwe deelnemers en nijvere werkers. Tientallen jaren leverde ze haar gewaardeerde bijdrage tot haar leeftijd haar parten ging spelen en zij dit werk moest opgeven.

Ik ben wat uitgebreid bij dit natuurbeschermingsonderdeel van het KNNVwerk blijven stilstaan omdat Lucy zo'n groot aandeel daarin heeft geleverd, in samenwerking met de andere mensen van de werkgroepen. We kunnen gerust zeggen dat zij hierin een lichtend en inspirerend voorbeeld was.
Zó leverde zij ook haar bijdrage aan allerlei andere KNNV-activiteiten, zowel intern als extern gericht. Deelname aan de excursies van de mossenwerkgroep, diverse keren droeg ze bij aan schriftelijke excursieverslagen en altijd aan het prepareren, determineren en uitwerken van de vondsten van de excursies. Hetzelfde kunnen we zeggen van haar werk in de plantenwerkgroep.
Op de algemene veldexcursies en busexcursies was Lucy altijd een graag geziene maar tevens intense mede-deelneemster. Samen met andere gelijkgestemden in het vrije veld natuur waarnemen, bestuderen en beleven deed ze graag en intens.

Ook op bestuurlijk vlak leverde Lucy haar bijdrage aan onze vereniging. In de 80er jaren trad zij toe tot het afdelingsbestuur. Ik had het grote genoegen haar daarin een aantal jaren mee te maken. Ook hier ging het van haar harte: als altijd alert en scherp en peilend wat er in de afdeling leefde, aan wensen, behoeften, potenties, bezwaren en mogelijkheden.
Zo ontstond er grotere behoefte aan meer communicatie tussen het bestuur en de leden. Van Lucy kwam toen het idee met voorstel om een eigen afdelingsblad te beginnen. Tevens wist Lucy mensen te noemen die het wel zouden kunnen organiseren en runnen. En zo geschiedde.
De naam werd Blaadje, wat hier niet letterlijk een klein blad betekend maar heel symbolisch blaadje als onderdeel van een groter geheel, van een samengesteld

groter blad, namelijk de landelijke KNNV.
Lucy doordacht de zaken tevoren goed en in gezamenlijk brainstormen in het bestuur kwamen de ideeën en voorstellen tot leven en werkelijkheid.

Toen Lucy, vanwege haar leeftijd en lichamelijke gesteldheid, niet meer actief kon zijn in de werkgroepen betekende dat nog niet dat ze achter de geraniums ging zitten. Waar mogelijk probeerde ze haar natuurkennis dienstbaar te maken. Daarvan één treffend voorbeeld.
Eén van onze leden bezit heel veel dia's van 'de bloemen en haar vrienden'. Daaronder zitten veel opnamen van kleine vlinders die moeilijk op naam te brengen zijn omdat ze erg op elkaar lijken en vaak zo variabel zijn. Bij het op naam brengen heeft Lucy geholpen: bijna 250 van die kleine schoonheden wist ze op naam te brengen. En dat op de haar zeer bescheiden wijze. Op 11 A4-tjes kreeg de fotograaf de namen terug : zeer geordend en systematisch. En…. alles met potlood geschreven –potlood is grafiet, staat er over 1000 jaar nog, ze was scheikundige; misschien wel daarom. Alles ook in een keurig handschrift waarop menige schooljuf jaloers zou zijn.

Geachte heer Freese, familie, vrienden en belangstellenden, het waren slechts enkele voorbeelden uit het rijke leven van grote verdiensten die Lucy voor onze vereniging had. De KNNV is haar daarvoor zeer dankbaar en erkentelijk.
De laatste jaren was ze, hoewel geestelijk nog heel goed, toch door haar afnemende lichamelijke gezondheid niet meer in staat om binnen de afdeling actief te zijn. Wel heeft ze een grote belangstelling voor onze afdeling gehouden.

Lucy we danken je voor dat alles heel hartelijk en we zullen je missen.

Ik dank u voor uw aandacht.

Namens het bestuur van de afdeling Amsterdam van de KNNV,
Hein Koningen.

Een herinnering aan Lucy Freese

Lucy en ik, beiden de 70 gepasseerd gingen aan de wadkant van de Afsluitdijk inventariseren. Weersverwachting windkracht 3, tegen de avond motregen vanuit Zeeland.
Onderweg regende het al wat, maar op de parkeerplaats van Breezanddijk trokken we niet eens onze regenbroeken aan. We liepen over het viaduct en iets naar het westen, tot we in het kilometerhok waren.
Wel ging het steeds harder regenen en waaien, het werd donkerder. De auto' s reden langzamer met groot licht, het ging onweren en aan beide kanten van de dijk zag je bliksem.
Onderaan de dijk op het basalt, gingen we ons brood zitten opeten, en na de bui weer verder. We zagen een plant, die we niet kenden. Later bleek het zeevenkel te zijn, toen nog zo bijzonder, dat Jacob Koopman, de flegmatieke districtscoördinator, er later zelf een kijkje ging nemen. Met de klimaatverandering is het inmiddels niet meer zo bijzonder.

Intussen werd het steeds donkerder. "Wat vind je?" vroeg ik. "Wat zou je doen als je alleen was?", zei Lucy. "Dan zou ik teruggaan", zei ik, want ik was bang voor een windhoos..We keerden om. Gelukkig was het westenwind, een wind om in te leunen. Hoe dichter we bij het viaduct kwamen hoe slechter we het zagen. Als verzopen katten hebben we ons in het grote invalidentoilet van het benzinestation een beetje opgeknapt. Lucy ging naar huis en vroeg zich af of ze toonbaar genoeg was voor de eerste klas in de trein.
Later wist men in Friesland precies te vertellen welke datum dit geweest was, het was windkracht 9 geweest.
Nog later hoorde ik dat dit plotselinge, onvoorspelbare weer zonder duidelijke oorzaak zeldzaam, maar bekend en berucht is.

Nel Ypenburg

Excursie binnenstad Utrecht, 11 augustus 2012 (7 deelnemers) met Hans Schut en Nora van der Meijden.

Mooi weer, zon, schaduw, weinig wind en 21°C. We blijven tussen de singels van de binnenstad en lopen vanaf het CS een klein stukje naar de Mariahoek, een kleurige plantsoenstrook met onder meer kruisdistels, kogeldistels, zomerfijnstraal, langbladige ereprijs, moederkruid, vlinderstruik en rozen. We lopen naar achteren tot we niet anders dan naar links kunnen over een bemuurd klinkerpad met uitzicht op zeer oude huizen, al gauw door een prachtig poortje. We staan nu op een flink, stil plein met enige nieuwbouw en links het conservatorium. De hoek om (links) en we staan aan de rand van de verdiepte tuin, waar voor 1844 de Mariakerk stond. Een stuk oude muur en zuilengalerij is er nog van over: de Mariaplaats. De vaste plantentuin is vrij toegankelijk en wordt door vrijwilligers onderhouden; de banken rondom zijn een groot deel van de dag bezet door dealende, en veel rokende hangjongeren, (komt u dus vroeg!). Er staat nog veel in bloei, zoals: grote pimpernel, hemelsleutel, wilde marjolein, Helenium 'Moerheim Beauty'(bruinrood), Helenium 'Bruno' (geel), heemst, Acanthus mollis, de vaste plant Lobelia, diverse stokrozen, Coreopsis verticilata, Campanula 'Loddon Anne'. We draaien om, steken de Springweg (bestond al in 1125) over en kijken uit op een klein plein begrensd door aardige panden uit de 19e eeuw met een hardstenen pomp, die werkt. Er wordt hier op zaterdag een curiosamarkt gehouden. Hier zijn we bij de Zadelstraat met veel bijzondere winkels op allerlei gebied. Dit laatste terzijde, want we gaan nu genoemde Springweg in. Lopend aan de rechterkant zien we achter een oude muur de korte tijd geleden gerestaureerde restanten van een klooster, die door een ridderlijke orde van Duitse oorsprong uit de 14e eeuw is gesticht. Vandaag de dag is er o.a. een luxe hotel-restaurant gevestigd. Waar de muur eindigt steken we over en gaan een steeg in met een boogvormig poortje; we komen aan een hofje met lage nieuwbouw en fraaie ronde bakken met eenjarigen in rood, roze en lila. Mooie gelegenheid om hier ons brood op te eten. Daarna treffen we bij eerste gelegenheid naar rechts in een rustieke hoek een prachtig bronzen beeld van een pelgrim op weg naar Santiago de Compostella. We vervolgen onze route achter de Springweg langs links een oud graanpakhuis. Aangekomen bij het St. Jacobsgasthuis, linksaf, direct weer rechtsaf de Andreasstraat in, na circa 100 meter naar rechts het Andreashofje in: heel kleinschalig, veel variatie in beplanting, aan het einde een zeer oude vlier in bes. Door toegangspoort Catharijnensingel linksaf. Op de hoek Lange Smeestraat het Bartholomeus Gasthuis, enkele jaren geleden gerestaureerd tot bejaardenhuis.

Wij vervolgen onze weg en komen bij de Geestkerk (in de jaren ’50 vanuit een “puinhoop” geheel gerestaureerd). Toevallig was het 11/8 “Open dag” voor de kerken in de binnenstad en hebben wij op onze route daar ook gebruik van gemaakt. Zo is er bij geschikt weer (zoals op 11/8) en belangstelling van de deelnemers een mooie combinatie te verkrijgen van natuur, architectuur en geschiedenis in een oude binnenstad.

Hans Schut.

Van de ledenadministratie

Op de peildatum 1 oktober jl. voor de afdracht van de inmiddels bekende €19,50 per lid (uitgezonderd de huisgenootleden) aan de Landelijke Vereniging telde onze afdeling KNNV-Amsterdam in totaal 342 leden.

Na het verschijnen van Blaadje 3 hebben wij Mevrouw M.M. Gomperts en de Heer R. de Andrade Nogueira; Mevrouw V.I. Driessen en de Heer P.S. Driessen; de Heer J. van Berkel, en Mevrouw R. van Maanen mogen verwelkomen.
Mevrouw T. Seinen-ter Veer gaf aan het lidmaatschap van haar in het voorjaar overleden echtgenoot - de Heer B. Seinen - , die vele jaren lid is geweest, te willen overnemen.
Ook kregen wij het bericht van het overlijden van ons lid met een lange staat van dienst Mevr. L. Freese-Woudenberg. Elders in dit Blaadje zal speciale aandacht aan haar worden gewijd.
Ieder jaar eindigt het bericht van de ledenadministratie in Blaadje 4 met de oproep tot het betalen van de contributie voor het komend verenigingsjaar. Dus ook nu.
De bedragen van de lidmaatschappen blijven onveranderd:
Contributies:
leden: € 32,50; huisgenootleden: €12,50
jeugdleden: € 17,50
(per jaar; inclusief abonnement ‘Natura’ en diensten van het Landelijk Bureau).
Gaarne overmaken op bankrekeningnummer ING: 350 60 96 t.n.v. KNNV-Amsterdam vóór 1 januari 2013, onder vermelding van: “contributie 2013 en lidnummer” (te vinden op de adressticker van Blaadje).
Opzegging Lidmaatschap:
vóór 01-11-2012 schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministratie KNNV A’dam.

Ledenadministratie Paul van Deursen

Op reis naar de praktische flora van Texel

Een tiental KNNV-ers reisde zaterdag 21 juli gezamenlijk naar Texel om de flora en fauna rond de M(ilitair)O(oefen)K(wartier)baai te bewonderen. De regentijd was voorbij, nu begon de zomer echt!
Vanaf de boot ontdekten we op de wallekant een Scholekster met jongen, gelukkig toch nog!
Aan de overkant enkele Eidereenden.

Kleurrijke verrassing
Vanaf de boot linksaf werden we direct in het eerste veld al verrast door een wilde plantenbouquet: Knikkende distel, Wilde peen, Rolklaver, Hazenpootje, Duizendblad, Zachte ooievaarsbek en Jacobskruiskruid. Dat laatste groeide er overdadig, tot genoegen van veel van die geelzwarte zebrarupsen.
Toen eerst naar het strandje aan het begin, rijk begroeid met allerlei planten met 'zee' ervoor: Zeepostelein, Zeeweegbree, Zeeraket, maar ook Strand- en Spiesmelde.

App van Heukels
Jan Simons noemde veel uit het hoofd op, bij voorkeur in het Latijn. Herman wist dan meestal de Nederlandse naam wel op te dissen. Regelmatig werd de Flora van Heukels geraadpleegd. Maddie had die zelfs met een app op haar I-Phone!
Jan wees ons Heksenmelk aan en we constateerden dat het Bezemkruiskruid ook al op Texel terecht was gekomen.

Compositie
We beklommen de eerste heuvel, waarvan de noordhelling begroeid was met Eikvaren, langs een blauwgele compositie van Zandblauwtje en Schermhavikskruid. We werden op het Smal fakkelgras gewezen (licht zo aardig op in het donker) en op de Hopklaver. In het duin vloog een Oeverpieper op en in de verte zagen we Buizerd en Bruine kiekendief. In het zand vonden we het bijzondere Stekend loogkruid.
De naden van de stenen waarmee hier de dijk was verstevigd laten begroeiing toe: Zilverschoon met rode uitlopers, Zeealsem (wel gebruikt om darmen schoon te maken; er blijft bij het opdrinken van een extract niks meer in je inwendige achter), Krulzuring, prachtig paars bloeiend Lamsoor, Melkkruid (met zoutkristallen op de miniatuur blaadjes), de zeldzame Zeevenkel. We zijn nu

Stekend Longkruid Foto Loes van der Feen

Zebrarupsen op Jacobskruid Foto Loes van der Feen

een uur onderweg en hebben 1 km afgelegd…
Op het pad staat Hertshoornweegbree en we zien een Kleine vos op een lamsoor, later een aantal Bont Zandoogjes. Een Graspieper vliegt op. Een heel 'perk' Berenklauw trekt veel insecten aan.

Vogelpoep
Iemand ontdekt Zeeradijs (de eerste vondst op Texel?). We staan stil bij een veldje Schapenzuring, waar ook korstmossen (eigenlijk een symbiose van schimmel en alg) welig tieren: Vogelpoepjesmos en Elandgeweimos.
Kleverig kruiskruid, Vlasbekje, geurige Rimpelroos. Een Veldeeuwerik beklimt de heldere felblauwe lucht met Hollandse wolken. Tegen een rand van Harig wilgenroosjes zien we een paartje Kneu rondscharrelen.
Jan Simons had al aangekondigd, dat we niet zouden slenteren, veel te vermoeiend. We gingen nu wat meer tempo maken, maar ja dan moeten we toch weer naar Akkerdistel kijken en naar aarzelend bloeiende Kaardenbol. Boven het duin bidt een Torenvalk voor zijn prooi.
Aan het eind van de dijk, bij de vervallen boerderij, staat Kruisdistel, ook wel steppenroller genoemd, omdat de plant zich soms zo losgemaakt, voorplant. Er komt een vlucht Wulpen over.
In De Petten zien we Bergeenden, Kieviten, Scholeksters, Tureluur, Kokmeeuwen en Visdiefjes.
Hoogste tijd om te gaan lunchen, dat doen we tegenover de drooggevallen baai. Er komt nog een vlucht Wulpen over, er foerageren Lepelaars en er landt een zwerm Goudplevieren (in zomerkleed nog).
Na het eten betreden we de rand van de kwelder met veel Zeekraal. In de kuiltjes papierachtige opgedroogde Zeesla. We vinden er Gerande schijnspurrie, waarvan de bloemen alleen open gaan als de zon schijnt). Er staat Schorrengras en Engels slijkgras.

Wasplaat
Maddie ontdekt de eerste Krielparnassia. Dat schijnt tegenwoordig Sierlijk vetblad te heten. Een vlucht Grauwe ganzen komt over. We zien Grasklokjes en Klauwtjesmos en Jan ontdekt de orchidee onder de paddenstoelen: een goudgele Wasplaat.

Heidevallei
We ronden de Mokbaai, langs een vallei met Dop-, Struik- en Kraaiheide, steken de Moksloot over, waardoor het zoete water uit de duinen het water in het begin van de baai brak maakt.

We zetten nu echt even stevig de pas erin, langs een veldje Speerdistels, om de vochtige duinvalleien van de Horspolders te bezoeken, want daar verwachten we ook nog veel moois.
Bij de 'ingang' laten Braamsluipers hun alarmroep horen. Maddie checkt het geluid met nog een andere app.
Niet alle planten verrassen ons, want als je deze excursie in vorige jaren hebt gemaakt, weet je al wat je kunt verwachten. Maar de schoonheid ervan verveelt nooit: Stijve ogentroost (wordt nog steeds homeopathische oogdruppels van gemaakt; je mag alleen niet meer op het flesje zetten dat het helpt), Blauw klitkruid, Rondbladig wintergroen. Rechts van het pad pluk ik wat Dauwbramen.

Bollenveld
In de laatste vallei bereiken we hele bollenvelden van de Moeraswespenorchis, verder Moeraskartelblad. Herman gaat het plasje in om Kruipende moerasweegbree op te diepen. Er staat veel Waternavel. Een Duinpieper laat zich horen.
Er volgen ontdekkingen: Klein wintergroen, Parnassia!, Duinviooltje, Brunel. Op een vochtig pad springen veel Rugstreeppadjes weg.
Verderop Kale jonker (waarmee we het lijstje van alle te ontdekken distels compleet hebben).
Wat is het Teer guichelheil altijd schitterend om te ontdekken! We pauzeren even en Hettie vindt eindelijk het Duizendguldenkruid.
Bij de excursie hoort ook nog de waarneming van het in Europa zeldzame en unieke proces van duinvorming, met behulp van het Biestarwegras, dat wordt 'opgevolgd' door Helm.
't Wordt tijd om terug te gaan, in stevig tempo eerst. De hier grazende (blauw gemerkte) schapen worden met de claxon vanuit een vrachtwagen gelokt om te worden bijgevoerd en gecontroleerd. Enkele dames laten zich daarover uitvoerig voorlichten.

We nemen de boot van zes uur terug. 't Lukt sommigen nog net om de ergste trek te stillen met een patatje van het havenrestaurant.
We stellen vast dat het een heerlijke dag was en bedanken Jan voor zijn leiding.

Frans van der Feen

Herfstexcursie 1 september 2012

Omdat onze vaste verslaggever niet mee was maak ik deze keer het verslag van de bus-excursie. Zaterdag 1 september reisden we met 35 KNNV'ers naar het Rivierengebied. Deskundig begeleid door Peter Wetzels, op zeer prettige wijze gechauffeerd door Eric Junge van de buurtbus Zuider-Amstel en zijn bijrijder Henk Zoet. Het programma bestond uit de Gelderse Poort bij Gendt en de Blauwe Kamer bij Rhenen (waar we enkele jaren geleden ook zijn geweest). We begonnen met koffie en gebak bij restaurant Concordia in Gendt, een aanrader vanwege het weidse uitzicht op de Waal.
De Gelderse Poort bestaat uit 3000 hectare nieuwe natuur in de uiterwaarden van de Waal. Zo'n twintig jaar geleden is met de ontwikkeling begonnen, onder meer door de zomerkaden te verlagen zodat het rivierwater bij hoog water binnen stroomt. Dit gaat hand in hand met economische en maatschappelijke ontwikkelingen zoals hoogwaterbescherming (dijkverzwaring van de primaire waterkering) en duurzame delfstofwinning. De terugkeer van erosie en sedimentatie schudt de natuur wakker. De uiterwaarden zijn omgetoverd in ruigtes, struwelen en jonge bossen. De ontwikkelingen gaan razendsnel, telkens weer wordt men verrast door dieren en planten die spontaan terugkeren. Dit zijn door de rivierdynamiek voornamelijk zeldzame pionierplanten en stroomdalplanten, soms van exotische herkomst. Leuke bijkomstigheid is dat er veel in het najaar bloeit, het is dus een ideale bestemming voor de herfstexcursie. Ook zijn er veel vogels te vinden, door de rust en de veelheid aan biotopen in het gebied.

De Blauwe Kamerheeft een soortgelijk verhaal, alleen ligt dit gebied in de uiterwaarden van de Nederrijn, bij de Grebbeberg. De steenfabriek die hier van 1890 tot 1975 bakstenen bakte voor Utrechtse huizen staat hier nog, romantisch overgroeid met bramen en klimop.
Eigenlijk wilden we ook nog Fort Pannerden bezoeken en wie weet naar de overkant van de Waal varen met het geerpontje maar vanwege tijdgebrek hebben we dat niet gedaan. Het Fort, onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie wel vanuit de bus zien liggen met erboven cirkelende buizerds. Langs de dijk zagen we op die hoogte witte munt (Mentha suaveolens).
Wat hebben we gezien? Hier volgen lijstjes, ongetwijfeld incompleet. De planten zijn door mij genoteerd, de vogels door Evert Pellenkoft. Soms zet ik de wetenschappelijke naam erbij (voornamelijk als het een voor mij nieuwe plant betreft of als hij gemakkelijk met een andere soort te verwarren is) en soms wat determinatiekenmerken. Om dat voor alle soorten te doen vond ik te bewerkelijk.

Gendt Waalstrand in volgorde van aantreffen:
Spontaan ontstaan bos van Zwarte populier, schietwilg en katwilg
Moeraskers
Cypreswolfsmelk
Goudbes = Physalis peruviana (de fris smakende oranje besse soort krijgt u in restaurants bij het toetje, met de kelk er als een lampionnetje omheen; adventief)
Late stekelnoot = Xanthium strumarium, ook een adventief, oorspronkelijk uit Zuid-Amerika
Zeepkruid
Melganzenvoet
Welriekende ganzenvoet =Chenopodium ambrosioïdes, heeft een sterke citroen-achtige geur, is zeer zeldzaam (zz) en komt alleen bij de grote rivieren voor
Veerdelig tandzaad
Riviertandzaad = Bidens radiata, wat groffer en minimaal 9 omwindselblaadjes
Kleine aster (adventief uit Zuid-Amerika)
Zomerfijnstraal = Erigeron annuus, lijkt op de aster, maar de omwindselblaadjes hebben een vliezige rand, ze zijn aan de top dus niet groen; bovendien liggen de lintbloempjes in twee of drie rijen, terwijl ze bij aster keurig in een vlak liggen
Kruisdistel
een groot zwenkgras, Festuca arundinacea of gigantea?
Teunisbloem
Boerenwormkruid
Wilde bertram
Gewone hennepnetel (met supermooi honingmerk op de onderlip!)
Reuzenbalsemien
Bitterzoet
Honingklaver
Grijskruid (Berteroa incana)
Bruin cypergras (Cyperus fuscus)
Vlooienkruid
Veldwarkruid
Hopwarkruid
Goudzuring
Kattenstaart
Veenwortel
Blauwe waterereprijs
Watermunt
Wolfspoot
Reukloze kamille

Late stekelnoot, Foto Finette van der Heide

Slijkgroen, een lelijke benaming voor een heel fijn, zeldzaam plantje met een prachtig vijftallig wit bloempje = Limosella aquatica
Hanenpoot, ook al niet zo'n mooie naam, maar hier past hij beter: een grof gevormd hanenpoterig gras
Glad breukkruid (Herniaria glabra)
Waterkruiskruid (heel grote exemplaren!)
Bezemkruiskruid
Smal vlieszaad (Corispermum intermedium)
Dauwbraam (ze waren rijp!)
Vlasbekje
We hebben helaas Riempjes gemist, evenals de Rechte alsem, Liggende ganzenvoet en Druifkruid, een reden om nog eens terug te gaan!

Blauwe Kamer bij het Veer naar Ophemert en de steenfabriek
Alleen de nog niet genoemde soorten noteer ik:
Grote klis, heeft merg
Gewone klis, holle stengel
Slanke waterweegbree (in het water, onder de vlonder waar de rode wandelroute overheen gaat)
Moerasvergeet-mij-nietje = Myosotis scorpioïdes
Agrimonie
Polei (Mentha pulegium): lijkt op watermunt, maar geen muntgeur, platte hoofdjes in plaats van de bolle bloeiwijzen die watermunt heeft en puntiger bladeren. De kelkbuizen hebben een behaarde keel.
Blauw glidkruid
rode en witte klaver
Sikkelklaver
Akkerdistel, speerdistel, kruldistel
Cichorei
Wilde peen
Kaardenbol
Kattendoorn
Zwarte mosterd
Herik
Bij de fraaie met riet gedekte vogelkijkhut staan allerlei ruigtkruiden als fluitenkruid, zevenblad, hondsdraf en berenklauw.

De excursiebus, Foto Finette van der Heide

Gendt Waalstrand, Foto Finette van der Heide

De lijst met vogelsoorten van Evert:
Een vogellijst van de busexcursie 58 soorten :

bruine kiekendief man
torenvalk
boomvalk
buizerd
ooievaar
blauwe reiger
grote zilverreiger
kleine zilverreiger
aalscholver
lepelaar
oeverloper
kievit
tureluur
kemphen
kleine plevier
groenpootruiter
wulp
grauwe gans
zomertaling
wintertaling
slobeend
wilde eend
krakeend
smient
kuifeend
tafeleend
bergeend
ijsvogel
boerenzwaluw (ook 200+ boven veld)
huiszwaluw 50+ bij huis restaurant
oeverzwaluw
witte kwikstaart
graspieper
veldleeuwerik
kneu
waterhoen
waterral
meerkoet
tapuit
groenling
vink
tjiftjaf
putter
kruisbek
grasmus
boomkruiper
grote bonte specht
koolmees
pimpelmees
matkopmees
roodborst
merel
zanglijster
ekster
roek
zwarte kraai
gaai
kauw

(Helaas GEEN visarend of een late gierzwaluw!)
En nog wat diversen:
Korfmossels tussen het rivierzand- en grind bij Gendt. De witte binnenzijde van de schelpjes valt op. Trekkende Atalanta's in de Blauwe Kamer Parende platbuiken en jagende oeverlibellen

Finette van der Heide

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 4e kwartaal 2012 en 1e kwartaal 2013

De KNNV-lezingen en vergaderingen vinden plaats in de kantine van de Groenvoorziening van Gedenkpark (begraafplaats) De Nieuwe Ooster (DNO), Ingang Rozenburglaan 5, 1097 GA Amsterdam (dus geen Kruislaan!)
Vanaf de ingang Rozenlaan (achter het hek kan worden geparkeerd) is het ca. 5 minuten lopen naar de kantine.
Vanaf halte Kruislaan/Middenweg tram 9 en bus 15 is het 10-15 minuten lopen. Vanaf halte Zaaiersweg bus 41 is het 5-7 minuten lopen
Wij mogen 's avonds van ca. 19.30 uur tot 22.30 uur van deze ruimte gebruik maken voor lezingen en vergaderingen. Tussen 19.30 en 20.00 uur is het hek geopend, tenzij anders bij de beschrijving van de lezingen is aangegeven. Om 20.00 uur wordt het toegangshek van DNO gesloten!

Openbaar vervoer: dienstregelingen veranderen per seizoen! Ga tijdig van huis, er kan 10 minuten verschil in de vertrektijd zitten. In het weekend verandert het nummer van de bus hier en daar, kijk even op de bushalte hoe het in elkaar zit. Bij twijfel: bel het openbaar vervoer (0900 9292, € 0.70 per minuut), internet: www.9292ov.nl
Alle excursies, lezingen, cursussen, verslagen, foto's en de waarnemingen staan ook op de website van de afdeling, internet: www.knnv.nl/amsterdam
Afkortingen opstappunten:
AS Amstelstation, CS is Amsterdam-Centraal Station, DD is station Duivendrecht, SD is Amsterdam-Sloterdijk, WTC is station WTC, parkeerterrein ABN/AMRO.
Hoe bent u verzekerd?
Van verschillende zijden is ons gevraagd of je tijdens een KNNV-activiteit, zoals een excursie, verzekerd bent. Wij hebben dat nagevraagd bij het hoofdbestuur. Daarop kregen wij een uitgebreid antwoord. De essentie zullen we hieronder weergeven.
Landelijk heeft de KNNV een WA-verzekering (wettelijke aansprakelijkheid) afgesloten. Deze geldt alleen voor KNNV-leden tijdens KNNV-activiteiten. Donateurs en introducés zijn dus niet verzekerd. Ook de reis van huis naar de KNNV-activiteit en terug is niet verzekerd. Het is dus van belang zelf voor een goede WA- verzekering te zorgen. De KNNV-verzekering is vooral een vangnet, voor als de eigen verzekering ontbreekt, of niet toereikend is.
Klaas Kaag, KNNV afd. Den Helder, overgenomen uit Op de Kop 2005, nr. 3

Woensdag 7 november OPBEL paddenstoelen-excursie naar het Volkstuincomplex Tuingroep Sloterdijkermeer Amsterdam, o.l.v. Christiane Baethcke
Verzamelen: 11.00 uur bij de hoofdingang Volkstuincomplex Tuingroep Sloterdijkermeer Amsterdam, Sloterdijkerweg 20, Amsterdam.
Duur van de excursie: dit is afhankelijk van het aantal waarnemingen/vondsten, 3 à 4 uur. We kunnen bij een bevriende tuinierster op het complex koffie drinken, boterhammen meenemen.
Bus 48 vanaf Centraal Station, Pr. Hendrikkade, uitstappen Kabelweg.
Er is voor autorijders een mogelijkheid goedkoop te parkeren.
Let op: mensen die willen deelnemen, dienen de excursieleider de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur te bellen (tel. 06.13580780) om zich aan te melden. Onder slechte omstandigheden (droogte of slecht weer) kan de excursieleider besluiten om de excursie niet te laten plaats vinden of naar een ander gebied te verplaatsen.

Zaterdag 10 november 2012, herfstwandeling naar Overplaats bij Linnaeushof en Bennebroekerbos o.l.v. Peter Heijtel
Vertrek: Amsterdam CS om 9.41 uur en station Sloterdijk om 9.46 uur, overstappen in Haarlem op bus 50 of 51 naar Linnaeushof en daar uitstappen. Linnaeushof is de start van de excursie. Eten en drinken meenemen.
Eventueel nog naar de Hartekamp.

Zaterdag 17 november 2012, lezing vismigratie en visonderzoek door Mike Dijkstra
Plaats: LET OP andere locatie dan gewoonlijk, de lezing is in de Sporthal Wethouder Verheij. Polderweg 300, Amsterdam tot 21.00 uur betaald parkeren! (met tram 9 is de sporthal goed te bereiken).
In de lezing wordt ingegaan op de nieuwe vispassage die onlangs is aangelegd in het gemaal Halfweg. Waarom is deze passage van levensbelang voor trekvissen als aal, rivier- en zeeprik maar ook driedoornige stekelbaars en welke rol speel deze passage in de verbinding van de Noordzee via het Noordzeekanaal met het achterland. Daarnaast wordt inzicht gegeven in het onderzoek dat het Hoogheemraadschap van Rijnland is gestart naar het gedrag van de meerval in de Westeinderplassen. Meervallen zijn daar gezenderd en kunnen daarmee van minuut tot minuut worden gevolgd. Vragen die mogelijk beantwoord kunnen worden zijn; wat is het dag en nacht ritme van de meerval? Waar verblijft de meerval overdag?Welke afstanden worden gezwommen.

Mike Dijkstra is medewerker van het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Zaterdag 24 november excursie Landschap, geologie en geschiedenis o.l.v. Arend Wakker
We gaan fietsen over de Gooise stuwwallen en besteden veel aandacht aan de geologie van het gebied.
Verzamelen 10.00 uur aan de voorzijde van NS-station Hilversum – dit is startpunt van de excursie. Hier is tevens de mogelijkheid een NS OV-fiets te huren (gekoppeld aan NS-abonnement), men kan uiteraard met eigen fiets deelnemen.

De Gooise stuwwal kan als de meest noordelijk gelegen uitloper van de Utrechtse Heuvelrug worden omschreven. Het landschap op en langs de Gooise stuwwal kenmerkt zich door droge zandgebieden, delen met nat veen en kleigebieden. De hoger gelegen delen zijn voornamelijk droog en grofzandig. Het landschap hier kenmerkt zich door eiken- en beukenbossen, schraal grasland en droge heidevelden met nog enkele kleine stuifzanden. Bij de Tafelberg op de Tafelbergheide bereikt de stuwwal met 36,4 meter het hoogste punt.
De langerekte stuwwal is ontstaan in de voorlaatste ijstijd, Saalien (ca. 180.000 tot 130.000 jaar geleden). Na de laatste ijstijd, Weichselien (ca. 100.000 tot 10.000 jaar geleden) ontwikkelde zich tussen de stuwwallen en de duinenrij een moerasgebied, waarin veenvorming plaatsvond. De Utrechtse heuvelrug vormt nog steeds de oostelijke begrenzing van het Vechtplassengebied en nog altijd stroomt er schoon kwelwater vanaf de hoge zandgronden naar de lager gelegen veengronden.

Geplande lezing uilen door Bert Jan Bol op zaterdag 15 december 2012 is verplaatst naar zaterdag 9 februari 2013

Zaterdag 12 januari 2013, lezing de vissen van Noord-Holland door Kees Dekker Plaats: Kantine DNO aanvang 20.00 uur
In de lezing wordt ingegaan op de recent verschenen Visatlas van Noord-Holland. Verschillende vissoorten worden nader belicht en trends toegelicht; gaat het goed met de kwabaal? en zwemmen er nog grote modderkruipers in Noord-Holland? en wat doet de alver? en wat is meest algemene vis?, is dat de baars of de blankvoorn of toch de brasem? En hoe staat het met de invasieve soorten als zwartbekgrondel, marmergrondel en roofblei. En is de kleine koornaarvis een nieuwe soort voor het Noordzeekanaal? en zijn er nu wel of geen snoekbaarzen op Texel? Ook wordt er verteld hoe de gegevens zijn verzameld. Kortom een zeer interessante lezing. Na afloop is er gelegenheid om de Visatlas van Noord-Holland aan te schaffen

Kees Dekker is medewerker van het Landschap Noord-Holland en is nauw betrokken geweest bij het tot stand komen van de Visatlas Noord-Holland.

Zaterdag 9 februari 2013, lezing uilen door Bert Jan Bol
Plaats: Kantine DNO aanvang 20.00 uur.
Bert Jan Bol volgt al jaren uilen en roofvogels in de Haarlemmermeer. Vooral de ransuil wordt op de voet gevolgd. Hij zal aan de hand van prachtige beelden ingaan op de winterslaapplaatsen, de muizenstand en het broedsucces, onderzoek en vleugelkenmerken, de gevaren (predatie) en Schiphol en wat zijn de verschillen tussen de mannetjes en de vrouwtjes. Zijn resultaten van het veldonderzoek zijn onder andere gepubliceerd in het vakblad Uilen.

Zaterdag 9 maart 2013 Algemene Ledenvergadering in de kantine van DNO. Aanvang 19.30 uur. Wilt u tussen 18.45 en 19.15 uur arriveren. Om 19.25 uur wordt het hek gesloten
Voor de agenda zie Blaadje 2013/1.
Na de pauze zal Geert Timmermans, in het kader van “leden voor leden”, een lezing houden over de ecologische structuur van Amsterdam.
Op 17 februari 2011 werd de structuurvisie “Amsterdam 2040: economisch sterk en duurzaam” vastgesteld door de Amster¬damse gemeenteraad. Deze structuurvisie is de eerste waarin aandacht is voor biodiver¬siteit en voor ecologische verbindingen. In de voorgaande negen structuurplannen (de eerste was het Algemeen Uitbreidingsplan,1934) was wel aandacht voor groen, maar altijd vanuit menselijk oogpunt. Het belang van het stadsgroen werd gedefinieerd als het belang voor de recreatie van de stadsbe¬woners. Dat in dat groen ook dieren woonden was mooi meegenomen, maar kreeg verder geen aandacht. Juli 2012 heeft de Amsterdamse raad de Ecologische Structuur van Amsterdam vastgesteld. Dat biodiver¬siteit nu een plek heeft gekregen in het belangrijkste ruimtelijke beleidsdocument van de stad tekent de mentaliteitsverand¬ering die in de afgelopen jaren heeft plaats¬gevonden.

Zaterdag 23 maart 2013 FLORON avond o.l.v. Peter Wetzels
Plaats: Kantine DNO aanvang 20.00 uur.
Het is een goede traditie dat het nieuwe botanische jaar geopend wordt met een avond voor Floron en de KNNV. Op deze avond blikken wij terug op het afgelopen jaar. Ook zal ik iedereen bijpraten over de nieuwe plannen voor 2013. Vooral het project om van veel plantensoorten DNA te verzamelen zal ik toelichten.
Ook hoop ik de eerste resultaten van het project nieuwe strepen te kunnen pre-

senteren Streeplijsten, DNA-gidsjes en de A3-hokkaarten zijn dan te verkrijgen. De avond sluit ik af met een lezing over stadsplanten

Zondag 14 april 2013 Ringslangen zoeken tussen Muiden en Muiderberg, wandelexcursie o.l.v. Edo Goverse
We starten om 13.00 uur op het Vestingplein in Muiden. Mensen die willen deelnemen, dienen de excursieleider de avond voor de excursiedatum tussen 18.00 en 20.00 uur te bellen (tel. 06-5257331) om zich aan te melden. Onder slechte omstandigheden (regen) kan de excursieleider besluiten om de excursie niet door te laten gaan.

Zaterdag 20 april 2013Stinzenplantenexcursie naar de parkbossen van kasteel Nijenrode te Breukelen, o.l.v. Hein Koningen
Langs de rivier de Vecht liggen nog altijd enige ridderhofsteden en kastelen, waar in de parkbossen stinzenplanten groeien. Kasteel Nijenrode te Breukelen is een der fraaiste kastelen van ons land. Gesticht in de 13e eeuw en in 1907 verbouwd en gerestaureerd. In zijn parkbossen en directe omgeving, groeien vele (soorten) stinzenplanten als overblijfselen van vroegere tuinarchitectuur en parkaanleg.
Het parkbos met zijn vele oude bomen en monumentale bomenlanen is van grote natuurwetenschappelijke waarde, vooral in botanisch, mycologisch en ornithologisch opzicht. Stinzenplanten komen er in grote aantallen voor, o.a. holwortel, vingerhelmbloem, knikkende vogelmelk, bostulp, bosanemoon, voorjaarszonnebloem, donkere ooievaarsbek. Maar eveneens van de zgn. begeleidende soorten, die we ook tot de stinzenplanten rekenen, komen er vele voor, o.a. de zeldzame boszegge.
Daar het een hele-dagexcursie is, nemen we eten en drinken mee.
Verzamelen 10.20 uur op Kasteelplein van het kasteel, waar het beginpunt van de excursie is. Toegangskosten zijn € 1,-- per persoon, daar af te rekenen.
Openbaar vervoer: bus 120, opstap (9.15 uur) Station Bijlmer Amsterdam ArenA, uitstappen (10.13 uur) voor de toegangspoort van Nijenrode te Breukelen.
Of de trein nemen naar Breukelen, het station uitlopen, het Amsterdam-Rijnkanaal oversteken en na binnenkomst Breukelen, rechtsaf, oude straatweg richting Maarssen, let op: dit is ruim een half uur lopen.

Dinsdag 23 april 2013 Nachtegalen luisteren in de Brettenzone en Geuzenbos, fietsexcursie o.l.v. Geert Timmermans/Hein Koningen.
Start 19.30 uur vanaf het Orlyplein (is voorplein) station Sloterdijk.
We fietsen door de Brettenzone naar het Geuzenbos en eindigen weer op station

Sloterdijk. Onderweg luisteren we naar de nachtegaal, blauwborst en misschien horen we de rugstreeppad en veenmol.
Nachtegalen zijn beroemd om hun mooie zang en in de duinen is dat prachtig te horen. De zang bestaat uit een serie herhaalde, losse tonen die worden afgewisseld met krachtige rollers en trillers. Speciaal op stille avonden of nachten in het voorjaar is deze zang zeer indrukwekkend en soms tot op een kilometer afstand nog te horen. Als het schemerig wordt, worden alle vogels stil. Behalve de nachtegaal, die zingt door!

Dinsdag 28 mei 2013
Boomkikkers luisteren in de duinen. Meer info in Blaadje 2013/1

Zaterdag 15 juni 2013
De 15e algemene inventarisatiedag. Meer info in Blaadje 2013/1

KNNV, afdeling Amsterdam (opgericht 26 januari 1901)

De afdeling Amsterdam van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is de oudste veldbiologische vereniging van Nederland.

De afdeling Amsterdam (www.knnv.nl/amsterdam) heeft als doelen: natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming en heeft vier werkgroepen op het gebied van planten, paddenstoelen, insecten en vissen, amfibieën en reptielen. Dat wil niet zeggen dat er geen belangstelling is voor zoogdieren, bomen, heesters of beerdiertjes. Sommige leden beschikken over veel, andere over weinig kennis van de natuur. Allen zijn verenigd door hun nieuwsgierigheid en belangstelling voor de natuur.

De afdeling organiseert verschillende activiteiten zoals lezingen, cursussen, inventarisaties, hele- of halve dagexcursies naar 'groene' gebieden in en om Amsterdam en busexcursies naar natuurgebieden in bijvoorbeeld Friesland of Limburg.

Per jaar ontvangen de leden vier keer 'Blaadje', het blad van de afdeling Amsterdam en zesmaal 'Natura', het landelijke KNNV-blad. De afdelingsleden kunnen gebruik maken van de faciliteiten van de landelijke KNNV (www.knnv.nl) zoals landelijke werkgroepen, mee doen aan natuurreizen en natuurkampen in binnen- en buitenland en hebben korting op de boeken van de KNNV-uitgeverij.

IK MELD MIJ AAN ALS LID VAN DE KNNV, AFDELING AMSTERDAM
lidmaatschap:lid / huisgenoot (doorhalen wat niet van toepassing is)

naam	m/v
geboortedatum	
adres	
postcode & woonplaats	
telefoonnummer	
E-mail	

Voor een lidmaatschap betaalt u €32,50 per jaar. Een Huisgenootlid betaalt €12,50 per jaar. Jeugdlidmaatschap tot 26 jaar : €17,50 per jaar.

Het lidmaatschap van de KNNV, afdeling Amsterdam houdt tevens het lidmaatschap in van de landelijke KNNV. U krijgt daardoor mede een abonnement op het blad Natura.
datum ..... handtekening .....

Opsturen aan: Paul van Deursen, Wittenburgerkade 74 1018 LK Amsterdam 020 6855047

U kunt natuurlijk ook lid worden via de website: www.knnv.nl/amsterdam/

DRUKWERK

TPG Post
Port betaald
Port payé
Pays-Bas

AFZENDER
LEDENADMINISTRATIE KNNV-AMSTERDAM
Wittenburgerkade 74
1018 LK AMSTERDAM